

JOHANNES JØRGENSEN SELSKABET

NYHEDSBREV

Marts 2012

10. Årg.

Nr. 1

Mester FIND

NYHEDSBREV

Medlemsblad for
Johannes Jørgensen Selskabet

Ansvh. red. **Stig Holsting**
Lykkesholms Allé 9 A,1.tv
1902 Frederiksberg C
Tlf. 8758 0303
Mob. 2129 0408
e-mail: stig.holsting@gmail.com
Kassererens e-mail:
johs.jorgensenselskabet@gmail.com
www.johannesjorgensenselskabet.dk
Bankkonto nr.: 1551 0010132908

Johannes Jørgensen Selskabet er et litterært forum til studium af digterens liv og forfatterskab. Selskabet arbejder nært sammen med Johannes Jørgensens Hus i Svendborg og andre litterære selskaber. Medlemskab koster 150 kr. om året. Hjemmeside: www.svendborg-bib.dk

Selskabets bestyrelse:

Stig Holsting, formand

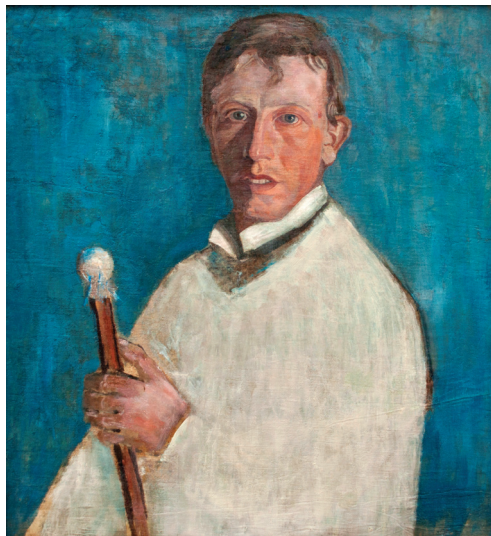
Birgitte Karmann Roslev, næstformand.

Brogade 37, 1, 5700 Svendborg.
E-mail: bibkr@svendborg.dk
Tlf. 51553310

Ove Klausen, sekretær. Ottosminde 2, 8960 Randers. Tlf. 86404032.
E-mail: oklausen@fiberflex.dk

Henning Fink-Jensen, kasserer.
Krogmosevej 28, 2880 Bagsværd.
Tlf. 4444 8703

Andreas Holsting. Ved Klosteret 6, 2100 København Ø. Tlf. 31219609.
E-mail: andreas.holsting@gmail.com
Grafisk tilrettelæggelse: Kira Bierlich

Mester FIND

Ludvig Find (1869-1945), ufuldført selvportræt muligvis fra samme periode som hans portræt af Johannes Jørgensen ca. 1890. Billedet tilhører Vejen Kunstmuseum. I anledning af Finds 70-års fødselsdag skrev Johannes Jørgensen et digt til ham, hvor nedenstående er 4. strofe.

*Men endnu løves Bøg og Lind,
og Blomster staar i Enge,
og endnu maler Mester Find
de Piger smaa og Dreng.*

10 år med selskabet

Den 5. november 2012 kan Johannes Jørgensen Selskabet fejre sit 10 års jubilæum. Det vil naturligvis blive markeret på værdig vis.

Bestyrelsen har besluttet, at dette skal ske ved en bogudgivelse, som vil blive nærmere omtalt i Nyhedsbrevets juninummer og endelig præsenteret ved sommermødet den 19. august i Møstings Hus.

Maleren LUDVIG FIND

af Bo Alkjær¹

Takket være medarbejderskabet ved Johannes Jørgensens tidsskrift hører Ludvig Finds navn stadig med, når der skrives om kredsen af unge digtere og malere, der bragte "Symbolismen" til kortvarig blomstring i 1890'erne. "Den Symbolistiske periode, var jo ikke saa lang. ... hvad mig angaar, – jeg stod paa Jorden, slog en Saltomortale og stod paa Jorden igen, – meget var det ikke, der kom ud af mit Ophold i Luften ..." udtalte Find som gammel. Men nogle interessante bekendtskaber og varige venskaber kom der dog ud af anstrengelserne.

"Endnu maler Mester Find ... "hedder det i 1939 med sjældnen reference til den aktuelle situation i Johannes Jørgensens versehilsen til Ludvig Finds 70-årsdag.² Når forfatter Jørgensen og maler Find som aldersstegne notabiliteter udvekslede hilsner, er det ellers uvægerligt fortiden og ungdomsminderne fra 1890'ernes København, der dvæles ved. – "Sig, husker Du mon endnu, Find, den Gang vi "Taarnet" rejste" lød digtets første linje, og Find mindes i et brev til Jørgensen "den Tid, vi traf hinanden, da vi aabnede vore Hjærter

for hinanden i Taarnet paa Kastanievej."³

Andre breve blandt Finds efterladte papirer⁴ kan nu kaste lys over forholdet mellem digter og maler og sammen med Johannes Jørgensens notesbøger er det muligt at udfylde nogle af hullerne mellem de spredte vidnesbyrd om et venskab i *Mit Livs Legende*.

Her nævnes Find første gang sammen med en række kunstnere og forfattere i Jørgensens bekendtskabskreds i 1892-93: "... Jeg omgikkes desuden en Del Malere, bl.a. Georg Achen ... Af andre Kunstnere saa jeg foruden Børge Stuckenberg og dennes Venner Knud Larsen, Cilius Andersen og Hans Dall, L. A. Ring, Johan Rode, Ludvig Find og stadig Gottschalk."⁵ Bekendtskabet går imidlertid længere tilbage. Deres første møde fortalte Find om i anledning af Johannes Jørgensens 60-årsdag:

Kære Jørgensen! Det var Gottschalk, der førte mig sammen med dig saavel som med Sophus Claussen. Der var Smag af Maler ved jer begge to. En Nat Kl. 2 dundrede Gottschalk paa min Dør. Han slog ud med

Haanden og forestillede: „Det er Digteren Jørgensen, vi vil ha' Øl.“ Der stod jeg i bar Skjorte og bare Ben. Mit første Møde med en Digter. Og jeg havde ikke Øl. Nogen Tid efter skrev du i „Børstidende“ en Anmeldelse af „Kunstneres Auktion“ paa Charlottenborg. Da var en auktion en sjælden og bemærkelsesværdig Ting. Du nævnte også mig. Jeg husker en Sætning: „Sol over alskens grønt og groende Grøde“. Vi var grønne og vi groede, og Solen var over os. Tak for Ungdomstiden, Johannes Jørgensen, du var med til at gøre den rig. Din Ven Ludv. Find.⁶

Her har vi et fingerpeg om tidspunktet. Det var første gang den 20-årige maler så sit navn i en udstillingsanmeldelse. Han skrev stolt og glad til forældrene i november 1889, at det rigtignok var en bekendt af ham, en ung forfatter, Johannes Jørgensen, der havde skrevet den, men at han ikke troede, det var rent personligt, og han citerer slutningen: "Kun en enkelt beskeden Blomst – et Interiør af *Find*, en Akvarel af *Stuckenberg* – synes med sin bly og spæde Ynde at bære Bud om noget, der endnu gror under Mulde."⁷

En sådan kammeratlig gestus var næppe uden betydning. Det var nemlig de købedygtige grossererere, der ind imellem børskurser og varenoteringer fik information om de nyeste spirer i malerkunsten af en kunstkender. Der var smag af maler ved Johannes Jørgensen – ja, han havde jo selv engang drømt om at blive maler og følte sig ofte mere hjemme i malernes bohê-

meselskab end ved "skribentbourgeoisiets middagselskaber". Om denne tids 'sel-skabelighed' med Knut Hamsun i spidsen eller med Carl Ewald og Agnes Henningsen berettes der i *Mit Livs Legende*, og mere herom og om soldature med Ring, Bindesbøll og Gottschalk noteres flittigt i notesbøgerne fra 1889-1893. Finds navn dukker op nogle gange uden nærmere omtale – første gang maj 1889 og senere under optakten til *Taarnet*.

Efter Mogens Ballins konversion har Find og deres fælles ven maleren Fr. Gad Clement heller ikke været upåvirkede af malerkammeratens eksempel og ønske om at få dem til at gå samme vej. I foråret 1893 fik Ballin Find med på et bogprojekt med bibelske motiver, men det strandede på forlæggerens skepsis over for dets katolske tendens. Find tog imidlertid hjem til den fædrene præstegård for at male sit store symbolistiske billede færdigt til høstudstillingen. Ballin begyndte at nærme sig Jørgensen: "Johannes Jørgensen har jeg set og snakket noget med et Par Gange, og synes godt om, han er vist en god Fyr."⁸ Ballin kom snart til at få indflydelse på redaktøren af *Taarnet* og fik til opgave at udføre omslagsgrafikken på de første hæfter. Find har måske følt sig tilsidesat som kunstnerisk medarbejder, for han bidrog blot med 8 vignetter. Det var på Jørgensens anmodning i brev så sent som 13. september, men til gengæld fik han endnu engang Jørgensens opbakning på kunstscenen: "... jeg vil i første Hæfte af *Taarnet* (som udkommer i Begyndelsen

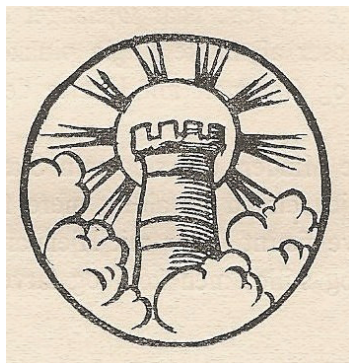
af Oktober) offentliggøre en hel Studie om dig med to Gengivelser af dine Billeder fra din Pensel. Koch skal skrive Artiklen – send mig et Par biografiske Data til den. Og, hvis Du kan, lav nogen Vignetter til Taarnet, Vi trænger haardt. Hils Ring. Din J.J.”⁹

Find var nu på vej til Italien på studierejse sammen med malerkammeraterne Clement og Frydensberg og fik bange anelser om tidsskriftets modtagelse. Han synes at ville lægge afstand til hele projektet. At han havde tænkt sig et helt andet tidsskrift, afsløres i en åbenhjertig bekendelse til den ældre maler og kritiker Johan Ro-

hde: ”– Saa er der en anden Ting, men det er en Hemmelighed her mellem os. Ikke det at jeg har bundet mig til et Blad der hedder ”Taarnet”, men at jeg er ikke saa lidt fortvivlet derover. For det bliver vist ikke det Taarn jeg havde tænkt, højt op mod Himlens blaa, med en Tinde, hvorfra man saa al Storhed og Herlighed, ... Jeg er bange for, det vil komme til at lugte Lig og Baudelaire og Verlaine .... ”Inden afrejsen slutter næste brev til Rohde med en drastisk salut: ”Nu vil jeg sige Dem: Jeg skider paa ”Symbolisme”, Syntetisme, Katolicisme, Ballin og Taarnet. Det sidste kunde ellers let blive et Fangetaarn.”¹⁰ Fra Firenze giver han imidlertid i breve hjem udtryk for tilfredshed med foretaget,

efter at have set andet hæfte, som han finder meget bedre end det første: ”og nu da jeg har læst og glædet mig uhyre over din udmærkede ”Den yderste Dag” og din Artk. om Symbolisme, længes jeg meget efter næste Nummer.”¹¹

Også med Ballin var Find stadig i

*Ludvig Finds vignet
til tidsskriftet TAARNET.*

kontakt, og han bidrog til bortlodningen af malerier, der skulle skaffe midler til Johannes Jørgensen understøttelse.¹²

I maj 1894 kom Find hjem fra Italien, netop som Jørgensen sammen med Ballin var på vej ud på sin første udenlandsrejse. I deres fravær varetog Simon Koch redaktionen af *Taarnet*,

og Find påtog sig hvervet som kunstnerisk redaktør.¹³

Find sluttede sig tættere til Carl Ewald og Agnes Henningsen og kunstnerlivet på Bernina og de kredse, som Ballin nu havde trukket sig helt ud af for at hengive sig til sin nye tilværelse som katolik.

Som bekendt er vendepunktet i Johannes Jørgensens konversionslegende hans møde med Mogens Ballin i 1893. I kapitlet *MELLEMLØST MAGNETER* sætter Jørgensen meget virkningsfuldt kontrasten mellem cafélivets lovløshed og religiøs vækkelse op og lader sine to bekendte, radikaleren Carl Ewald og konvertitten Mogens Ballin, symbolisere spændingsfeltets poler: nihilisme og katolicisme. ”Ja, I kan folde

Jeres Hænder,” sagde Carl Ewald, ... „, men knytte dem kan I ikke!” Og han løftede en Knytnæve og saae skarpt og spotsk paa Ludvig Find og mig, som var dem, han talte til. Ogsaa Find var den Gang paa Vej hjem, fra Frigjorthedens Udlændighed og Elendighed til den fædrene Præstegard.¹⁴ Denne antydning

af religiøs søgen er alt, hvad Jørgensen meddeler om Finds parallelle udviklingsforløb. I fremstillingen bliver en lang periode koncentreret i et tidsubestemt forløb, hvor kronologien er tilsidesat til fordel for komposition og strukturering af konversionslegendens afgørende sjælekamp mellem to stærke intellektuelle impulser. Afgørelsen faldt i 1896 med Jørgensens konversion i februar. Finds

afgørelse faldt i oktober med sognebåndsløsning til valgmenighedspræst Jungersen ved den grundtvigske Immanuelskirke på Frederiksberg.

Notesbøgerne og breve afslører imidlertid, at Finds vej tilbage til den fædrene protestantiske tro gik igennem svære konversionsovervejelser under Johannes Jørgensens vejledning. I mange samtaler og breve havde Jørgensen søgt at overbevise Find, men han måtte til sidst med dyb skuffelse konstatere at: ”Det er imidlertid ganske ligesaa umuligt, med Argumen-

ter at gøre den til Katholik, der vil være Protestant. Og du er i dette Tilfælde! Lad os derfor aldrig tale om Religion, naar vi er sammen. Jeg mærker jo – og det gør mig ondt – hvor utilgængelig du er.”¹⁵ Find havde heller ikke været villig til at drage de sociale konsekvenser af en konversion

Ludvig Finds udaterede ungdoms-portræt af Johannes Jørgensen, sandsynligvis fra begyndelsen af 1890'erne. Billedet hænger i Johannes Jørgensens Hus i Svendborg udlånt af Svendborg Amts Kunstmuseum.

og fandt fodfæste i det grundtvigske miljø, hvor også hans malerkollegaer Joakim og Niels Skovgaard færdedes. En position hvor det var muligt at bevare venskaberne i begge lejre. Ballin slækkede på klosteridealet, giftede sig og genoptog kunstnerisk virksomhed og forbindelsen med Find blev genetableret. Efterhånden som Jørgensen skærpede sin polemik i tidsskriftet ”Katholiken” mod gamle venner i den radikale lejr,

blev det vanskeligere at holde balancen mellem de protestantiske og katolske bekendte. Ballin kom i en periode også på afstand af Jørgensen på grund af meningsudvekslinger i tidsskriftet. Jørgensens bemærkninger om protestanternes jul¹⁶ fik Find til at gribe pennen: ”... Jeg har læst noget om Julelitteraturen i dit Blad, som har gjort mig ikke saa lidt ondt – Jeg vil strax være ærlig og sige Dig, at jeg siden vi er kommet hinanden nær paa Livet har følt mig usikker naar jeg var sammen med Dig. Jeg har egentlig aldrig vist, hvor jeg havde

Dig. Da jeg henvendte mig til Dig i sin Tid med mit Sjælsanliggende var jeg syg og elendig og ubehjælpelig, men jeg følte lidt en vis Angst for at Du kunde benytte Dig af den "Magt" Du havde over mig paa en Maade som Mennesker ikke maa over for hinanden. Jeg tror Du blev næsten vred paa mig da jeg ikke blev Katolik."¹⁷ Det er ikke til at vide, om denne ordlyd er blevet afsendt. I et senere brev fra juni 1899 beder Jørgensen om en illustration, så samarbejde kunne stadig komme på tale.

Skønt Jørgensen og Find med familier i en årrække fra omkring 1903 boede i Charlottenlund, ikke langt fra hinanden og i nærheden af Ballin, rendte de ikke hinanden på dørene. I *Mit Livs Legende* nævnes blot i forbindelse med Viggo Stuckenberges død i 1905, at det var Find, der bragte ham budskabet.¹⁸ Af notesbogen fremgår det, at de var mødtes tilfældigt på vej ind til byen. Nogen familiær kontakt mellem de respektive husstande har der ikke været. Jørgensen var i øvrigt meget af tiden på farten i udlandet, og fru Amalie brød sig ikke om andre familiers lykke.¹⁹ Først efter Marguerite Ballins død i 1907 blev forbindelsen genoprettet.

Blandt deltagerne i jubilæumsfesten i 1912 nævnes Find blandt de gamle venner, hvis navne kunne pynte i det selvbiografiske univers efter konversionen, hvor så mange andre havde vendt Johannes Jørgensen ryggen.²⁰ Det var igen Mogens Ballin, der i 25-året for digterdebuten foranstaltede et støttearrangement for

sin nødstedte katolske medbroder. Et brev slutter med invitation: "I vil glæde J.J. og mig med at gaa med til den lille Fest den 26 Novb. for ham. Maaske ved I ogsaa om nogen andre Venner af hans Kunst I kunde sende indb. til. Festen bekendtgøres kun saadan, efter nuværende Bestemmelse averteres den ikke, det hele skulde virke ganske improviseret."²¹ Det var tænkt som modtræk til de radikale meningsdanneres stadige angreb på renegaten Johannes Jørgensen og som en manifestation af hans skønlitterære forfatterskabs betydning og plads i den danske litteratur.

Enkelte andre meddelelser i Ballins breve til Find fra denne periode efterlader det indtryk, at Jørgensen og Find ikke er kommet tættere på hinanden, og at Ballin ser de to gamle venner hver for sig og i forskellige sammenhænge.

Ballin døde i 1914, og kontakten mellem Find og Jørgensen afbrydes. Ballins børn betragtede Find'erne som deres nære familie, og især den ældste datter, Esther (gift Bredholt) sørgede senere som voksen for, at de gamle venner ikke tabte hinanden helt af syne. I 1939 var det på hendes opfordring, Jørgensen skrev digtet, som hun læste op ved festen for Find, da han fyldte 70.²²

Ud over fødselsdagsdigtet og Jørgensens upersonlige takkevers for Finds lykønskninger og deltagelse i fejringen 1926 er der ellers ikke i Finds papirer nogen spor af direkte eller indirekte forbindelse under Jørgensens lange udlændighed. Jørgen-

senarkivets eneste brev fra Find, som jeg citerede i starten af denne korte udsigt over venskabets kildemateriale, bekræfter, at der mellem alderdommens erindringsglæde og den grønne og groende ungdom var et smerteligt punkt, som nok rummer den dybere sandhed om venskabets grundlæggende skrøbelighed.

"Siden jeg for 2 Aar siden igen læste din livslegende, har jeg haft lyst til, men altsaa ikke tilstrækkelig Energi til, at sige Dig hvor glad jeg var for den. Jeg købte Bøgerne i sin Tid, efterhaanden som de kom, og læste dem, maaske en Mindelse om et vist „Tryk“, Du øvede paa mig i vore unge Dage har gjort mig noget mistroisk, saa jeg „var paa min Post“, nu da jeg sidst læste den, var det med ublandet Glæde. Erindringerne fra den Tid, vi traf hinanden, da vi aabnede vore Hjærter for hinanden i Taarnet paa Kastanievej, strømmede ind paa mig og din

*rene Poesi og det dejlige Sprog gjorde det ganske af med mig."*²³

Her rakte Find hånden hen over de mange år, der var gået siden *Taarnets* dage, hen over alle uoverensstemmelserne. Der var muligvis flere grunde til at ængstes for, hvad Jørgensen kunne afsløre i sin selvbiografi, for eksempel om det lovløse kunstnerliv i København. Det er bemærkelsesværdigt, så skånsomt han håndterer sin viden om kammeraternes eskapader, svagheder og andre hemmeligheder. I den henseende kunne Find ånde lettet op og glæde sig over, at det var hans kendthedsværdi, der begrundede anbringen af hans navn på udvalgte punkter i Jørgensens beretning. Han kunne ikke vide, at det derved også blev Jørgensens bedste bidrag til, at maler Find ikke, som så mange af de andre, er blevet helt glemt.

¹ Mag.art. forlagsredaktør (f. 1945). P.t. medarbejder i håndskriftafdelingen, Det kongelige Bibliotek.

² Digtet blev optaget i den lille samling *Fyen og andre Digte* i 1948.

³ Find til Jørgensen 28.5.1934. Det eneste bevarede Findbrev i Jørgen-sen-arkivet. KB håndskrifter, acc. 2006/24.

⁴ KB håndskrifter, NKS 5410 kvart. Her findes brevene til og fra Find, med mindre andet oplyses.

⁵ *MLL* (1949) I, 137.

⁶ *Berlingske Tidende. Aften* 5.11.1926.

⁷ *Københavns Børs-Tidende* 9.11.1889.

⁸ Ballin til Find, 5.5.1893.

⁹ Jørgensen til Find, 13.9.1893.

¹⁰ Find til Johan Rohde, 7. og 15.10.1893. KB håndskrifter, Tilg. 392.

¹¹ Find til forældre, Firenze, ult. dec. 1893; jf.

Find til Jørgensen, Firen-ze, udateret kladde.

¹² Ballin til Find, 6.5.1894; *MLL* (1949) I, 162.

¹³ Simon Koch til Find, 30.5.1894.

¹⁴ *MLL* (1949) I, 153.

¹⁵ Jørgensen til Find, 24.9.1896. Brevsamling i privateje.

¹⁶ Juleliteratur. *Katholiken* 27 18. December 1898.

¹⁷ Find til Jørgensen, udateret kladde, december 1898.

¹⁸ *MLL* (1949) 2, 188.

¹⁹ Jørgensens notesbog nr. 191. 8.4.1906. KB håndskrifter, acc. 2006/24

²⁰ *MLL* (1949) 2, 258.

²¹ Ballin til Find, udateret, november 1912.

²² Versene optaget i den lille samling *Fyen og andre Digte* i 1948.

²³ Find til Jørgensen 28.5.1934. KB håndskrifter, acc. 2006/24.

BOGEN OM JEANNE

af Stig Holsting

I maj 1928 foretog Johannes Jørgensen og Andrée Carof en rejse til Lorraine i Frankrig til stederne for den franske nationalhelgen Jeanne d'Arcs liv. Anledningen var sandsynligvis hans planer om at skrive en bog om hende, der blot otte år før var blevet helgenkåret.

I januar 2012 kunne man læse om, hvordan både de kirkelige, de officielle politiske myndigheder og vel også i stor stil det mere anonyme private Frankrig fejrede 600 året for denne bemærkelsesværdige unge kvindes

fødsel. Mange vil sikkert i hvert fald i hovedtrækkene kende hendes historie om, hvordan hun ved en guddommelig vision var blevet udvalgt til at redde sit land i den opslidende krig med England. Imod al sund fornuft lykkedes det den 18-årige ganske uskoledede pige i spidsen for en hær at slå sine modstandere, men hun endte alligevel på bålet, brændt som heks af Englands forbundsfæller. Hendes udsagn om at være et sendebud fra Gud blev dog

Johannes Jørgensen foran Jeanne d'Arcs barndomhjem ved byen Domrémy. Privatfoto 1928.

alligevel det, som i sidste ende kom til at præge eftertidens opfattelse af hende. Allerede i 1456, 25 år efter hendes voldsomme død, blev hun rehabiliteret men dog først i 1920 helgenkåret af paven.

Om det var denne begivenhed, der gav Johannes Jørgensen ideen til at skrive en bog om hende, ved vi endnu ikke, men Frankrig var i stigende grad ved at blive et yndet rejseland for ham, sikkert inspireret ved sit venskab med Andrée Carof. Hans

bøger "Af Oliventræets Frugt" (1925) og "Fra det ukendte Frankrig" (1930) er i sig selv vidnesbyrd om denne hengivenhed. En overgang havde det ligefrem været hans plan at slå sig ned i Paris, men ved Andrées mellemkomst valgte han dog Assisi.

Blandt hans efterladte papirer findes et dagbogsuddrag for dagene 29.-31. maj 1928 (dagbog nr. 477) der dækker den nævnte rejse til Lorraine. Afskriften, som

han selv har foretaget, er samlet til et lille hefte, der tydeligt er gjort med senere brug for øje, idet han sin vane tro noterede sig enkeltheder, naturbetragtninger, inskriptioner, lokale folks bemærkninger o.s.v., alt til støtte for hukommelsens senere brug. Men uddraget er ikke fuldført, nærmest uden forklaring afbrudt midt i en meddelelse: "Kl. 10. Epinal."

Som løs seddel ligger indstukket et ejendommeligt notat, hvor han henviser til den franske forfatter Charles Pegny, (død 1914) som i 1897 havde skrevet et drama om Jeanne d'Arc. Notatet *kan* tolkes som afskrift af en henvendelse, Johannes Jørgensen har fået fra en anden fransk forfatter, Daniel-Rops, som i 1933 havde udsendt en bog om Charles Pegny hvor han advarer ham mod at optræde som konkurrent. 1933 er året før Johannes Jørgensen daterer sit ufuldførte manuskript og måske har Daniel-Rops fået nys om planerne. Hvorvidt følgende citat er af Daniel-Rops eller at Johannes Jørgensen citerer sig selv, er usikkert men sandsynligvis er det Jørgensens egne ord. Det lyder således: "*Maaske bliver vi Konkurrenter! Ikke til en Doktordisputats men til en Bog*" og slutter med følgende bemærkning: "*Maaske bliver det simpelthen en Pilgrimsbog – pèlerinages sur les traces de Peguy – i Charles Péguys Fodspor*". I sine erindringer giver Johannes Jørgensen udtryk for stor respekt og veneration for Charles Péguy, som faldt under første verdenskrig kun 40 år gammel, men alligevel efterladende sig et rigt forfatterskab.

Først året efter sin rejse til Lorraine

begyndte Johannes Jørgensen på det egentlige arbejde med den planlagte bog, men er tilsyneladende gået i stå, hvorefter han tager arbejdet op igen både i 1930 og 31. Herefter ligger det stille i 3 år, hvorefter han atter tager det frem for snart efter helt at henlægge det ufærdige manuskript. At planen var en egentlig bogudgivelse viser manuskriptets titelblad, som han sin vane tro har forsynet med forlagets logo: G.B.N.F. (Gyldendals Boghandel Nordisk Forlag) I manuskripfragmentet, som kun fylder 10 folioark, funderer han en del over sit forhold til Jomfruen fra Orléans, som hun populært kaldes, og det er måske det, der rent litteraturhistorisk er det mest interessante for – hvad var det, der greb ham ved beretningen om den unge pige, der imod al sund fornuft formåede at føre den franske hær til sejr og den franske tronarving på tronen?

Fra københavntiden huskede han nok Henri Antoines skulptur af hende i Ørstedsparken i København, men hans første egentlige møde med hende skete i Paris i 1913 eller 1914, da René Bazin på en udstilling på Salon'en viste ham Boulet de Monvels illustrationer over hendes historie. Dog heller ikke den gang greb beretningen ham nok til at fordybe sig yderligere heri. Han anskaffede sig dog siden bogen med Monvels billeder, hvorefter han ikke kunne slippe Jeanne igen. Som interessen for fransk kultur voksede i ham, fandt han i Jeanne lighedspunkter med andre helgen-skikkelser, han havde været optaget af, "... *hun, der er Frankrig, som Katerina af Siena er Italien, som Birgitta af Vadstena er Sverige*" skriver han i sit ufærdige manuskript.

Det var jo disse store helgenskikkelser, som ved deres livs indsats havde ændret deres samtids historie, han havde skrevet om i sine hovedværker. Det var ikke mindst de store stærke kvindeskikkelser, som havde grebet ham. Kvinder, som selv de store mænd måtte bøje sig for som for en autoritet med guddommeligt mandat. I hans liv som i hans litteratur havde de grebet ind på afgørende tider, det gjaldt også kvinder, han mødte i sit liv.

”Bogen om Jeanne”, som han kaldte sit manuskript, blev altså aldrig fuldført, i øvrigt ligesom flere andre planer han fik kun nåede skitkestadiet. Det påbegyndt manuskript ligger i hans efterladte papirer, som også omfatter et detaljeret tegnet kort over Jeanne d’Arcs hjemegn sammen med billeder – både prospektkort og egne private fotos.

Vi ved ikke i alle tilfælde grunden til at flere af disse ideer kun kom til skitkestadiet. Enhver kunstner efterlader sig skitser og ufuldførte arbejder, fordi, inspirationen tørrer ud, for mange idéer kommer til at stå i vejen for hinanden, eller endelig fordi døden sætter en stopper for videre færd. Det er skabelsesprocessens vilkår.

Manuskriptet til indledningen af ”Bogen om Jeanne” nåede altså kun op på knap 10 folioark, hvor han på halvdelen gør rede for ovenanførte overvejelser og på

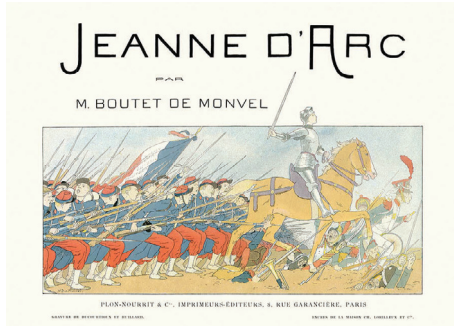
anden halvdel maler et levende billede af Jeanne d’Arcs kendte historie, krydret med selvoplevede indtryk fra de egne, hvor hun havde færdes og slutter med hendes dom over den biskop, som afsagde hendes dødsdom på bålet. Det er skildret med Jo-

hannes Jørgensens vanlige fintmalende pen. Hvorfor han er standset op her, ved vi altså ikke, måske har følelserne taget overhånd, for året 1934 er blot knap et år efter Andrée Carofs pludselige og uventede død. Tabet af veninden slog ham med lammelse og hindrede ham

længe i at samle tankerne til at arbejde.

Det er almindeligt erkendt, at bogen om ”Charles de Faucauld”, som udkom netop i 1934, er tilegnet mindet om Andrée. Måske blev mindet om hende for tungt til, at han kunne beskæftige sig med en anden ung fransk kvinde, til hvem han tilmed havde valfartet sammen med Andrée. Måske så han i Jeanne et sindbillede på Andrée, som han i 1915 havde set Katerinas billede i hende.

Måske har han alligevel lyttet til Daniel-Rops råd om ikke at træde Charles Péguy for nær og fundet sin idé overflødig, som han i øvrigt også gjorde det med et ufærdigt manuskript til en bog om helgeninden fra Lucca, Gemma Galgani, men det er en anden historie, som siden vil blive taget op her i bladet.

Bogen med Boutet de Monvels billeder over Jeanne d’Arcs liv, som inspirerede Johannes Jørgensen.

VADSTENA - IGEN

I dagene 25. - 28. oktober bliver der mulighed for at deltage i en fælles busrejse til Vadstena i Sverige arrangeret af Johannes Jørgensen Selskabet.

Interesserede anbefales at tilmelde sig snarest muligt eller senest 1. juni på selskabets mailadresse eller på telefon 87 58 03 03.

Der vil blive tale om 3 overnatninger fra torsdag til søndag. Her udover dækker rejseprisen bus, 3 måltider om dagen – dog kun 2 måltider på hhv. udrejse- og hjemrejsedagen.

Medlemspris ved 30 deltagere:

Dyreste dobbeltværelse 2.535 kr.

Billigste dobbeltværelse 2.060 kr.

Dyreste enkeltværelse 2.751 kr.

Billigste enkeltværelse 2.241 kr.

Medlemspris ved 20 deltagere:

Dyreste dobbeltværelse 2.993 kr.

Billigste dobbeltværelse 2.518 kr.

Dyreste enkeltværelse 3.209 kr.

Billigste enkeltværelse 2.699 kr.

Det understreges, at rejsen kun gennemføres med min. 20 deltagere.